

6. Jaloja lehtipuita

Tälle vanhalle kaskialueelle on perustettu pieniä jalojen lehtipuiden metsiköitä. Polun varrella on ensin kynäjalavaa,

sitten lehmusta. Muutama huonokuntoinen tammi kasvaa jonkin matkan päässä polun vasemmalta puolella. Kaikki kohteen jalot lehtipuut ovat kotoisin Tammisaaren tienoilta lounaisrannikolta ja ne on istutettu 1930-luvulla. Näistä jaloista lehtipuista lehmus on ainoa, joka kasvaa luontaisena myös Punkaharjulla. Alueen reunalla, polun vasemmalla puolella on kaksi paksurunkoista ja leveälätvuksista mäntyä ja polun oikealla puolella amerikkalaisia jättituijia.

7. Euroopanlehtikuusikko

Tämä vuonna 1880 istutettu 3,3 hehtaarin laajuisen euroopanlehtikuusikko kuuluu Punkaharjun vanhimpiin viljelymetsiin. Kun Punkaharjun kruununpuiston metsät siirtyivät Metsäntutkimuslaitoksen hallintaan vuonna 1924, perustettiin lehtikuusikkoon kolme koealaa. Yksi niistä on kohteena oleva luonnontilaan jätetty koeruutu. Sitä ei ole harvennettu eikä myrskyn kaatamia puita ole alueelta poistettu niin kuin muissa osissa lehtikuusikkoa. Käsittelyerot näkyvät puissa selvästi; luonnontilaan jätetyssä osassa puut ovat ohutrunkoisempia ja niiden latvus on pienempi kuin säännöllisesti harvennetuissa osissa.

8. Rehevä lehtolaikku

Tämä kohde edustaa yhtä metsälain mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä. Tällaisia ns. lakikohteita tulee hoitaa ja käyttää niin, että elinympäristöjen ominaispiirteet, tässä tapauksessa lehdon kosteus ja varjoisuus sekä vaateliassa ja rikas aluskasvillisuus, säilyvät. Kosteille lehdoille

tyypillisistä lajeista kohteella kasvaa lehtopensaita, kuten lehtokuusama, paatsama, koiranheisi ja metsäruusu sekä suursaniaisia, kuten hiirenporrassa ja isoalvejuuri. Ruohovartisista kasveista mainittakoon valkolehdokki ja nuokkotalvikki. Sammalista vallitsevina ovat lehväsammalet.

9. Suomen suurin puu

Reitti jatkuu edelleen samassa euroopanlehtikuusikossa. Loivaa rinnettä alaspäin kuljettaessa lehtikuusten koko kasvaa vähitellen ja suurimmat puut ovat rinteiden alareunalla lähellä Kokonharjua. Siellä on ainakin 30 puuta, joiden pituus on yli 40 metriä, niiden joukossa Suomen suurin puu, jonka pituus vuonna 2003 oli 46,3 m ja tilavuus noin 9 m³. Vertailun vuoksi voidaan mainita, että Suomen pisin luontaisesti syntynyt puu on Vesijaon luonnontuistossa kasvava kuusi, joka on 44,5 metriä pitkä.

10. Männikkö

Tämä männyntaimikko sijaitsee alueella, joka on lisätty Kokonharjun aarnialueeseen vuonna 1991. Taimikko on syntynyt luontaisesti ja siitä kehittyä aikeiden saatossa vanhan aarnialueen kaltainen komea männikkö.

METLA
PUNKAHARJU

Punkaharjun toimintayksikkö
Finlandiantie 18
58450 PUNKAHARJU
p. 010 2111 faksi 010 211 4201
www.metla.fi/pu

Toimitus ja taitto: Metla/ E. Beuker, K. Huttunen, J. Hyvärinen,
E. Matikainen, T. Nikkanen ja E. Oksa/3.2007
Kuvat: J. Lehto, E. Matikainen ja T. Nikkanen

METLA

PUNKAHARJUN TUTKIMUSPUISTO
JA LUONNONSUOJELUALUE

LUONTOREITTI

Kokonharjun luontoreitti tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua Punkaharjun alkuperäiseen metsäluontoon ja ulkomaisilla puulajeilla perustettuihin viljelymetsiin. Reitti kulkee luonnonkauniin Kokonharjun laella ja sen varrella kasvavat monista puulajeista Suomen suurimmat puut. Reitin varrelta löytyy 125 vuotta sitten istutettu lehtikuusikko, jossa puiden keskipituus on suurempi kuin yhdessäkään toisessa maamme metsikössä. Reitin lähtö- ja päätepisteessä sijaitsevassa puulajipuistossa kasvaa yli 100 puulajia ja puiden erikoismuotoa.

Kokonharjun luontoreitti alkaa vanhan koulun parkkipaikalta. Reitin voi kulkea seuraamalla keltaisia merkkejä puissa ja viitoissa. Reitin pituus on 3 km.

Suomi

English

1. Puulajipuisto

Viiden hehtaarin laajuinen puulajipuisto perustettiin Punkaharjulle 1920-luvun lopulla. Sinne istutettiin kaikki Punkaharjun tutkimusalueella laajempina metsäviljelminä kas-

vavat puulajit sekä paljon sellaisiakin lajeja, joita ei muualla Punkaharjun alueella kasva. Vuoteen 1938 mennessä puistoon oli istutettu 72 puulajia, suurin osa havupuita. Kun puiston kunnostaminen ja uudistaminen vuonna 1991 aloitettiin, oli 60 vuotta aikaisemmin istutetuista puista jäljellä 48 lajia. Nyt puistoon on istutettu 16 uutta havupuuta ja 33 lehtipuulajia. Lisäksi puistossa on monia kotimaisten metsäpuiden erikoismuotoja, kuten visakoivuja, liuskalehtisiä koivuja ja leppiä sekä käärme-, tuulenpesä- ja kultakuusia.

2. Punkaharjun luonnonsuojelualue

Kohta puulajipuiston jälkeen reitti tulee Punkaharjun luonnonsuojelualueen rajalle. Kun Punkaharjun kruununpuisto vuonna 1840 perustettiin, määrättiin samalla että harjun metsät tulee säästää hakkuilta ja kaskenpoltolta. Vuodesta 1924 Metsäntutkimuslaitos on hoitanut harjua maisemansuojelualueena. Uuteen vaiheeseen siirryttiin vuonna 1991, kun Punkaharjusta tehtiin lakisääteinen luonnonsuojelualue, jota hoidetaan vahvistetun hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan. Luonnonsuojelualueen 180 ha:n maa-alasta 42 hehtaaria on jätetty täysin luonnontilaan, aarnialueeksi, muuta osaa käsitellään varovaisin hakkuin. Hakkuiden tarkoituksena on säilyttää maisema mahdollisimman muuttumattomana ja huolehtia siitä että näkymä harjulta järville säilyy.

3. Kokonharjun aarnialue

Kokonharjun aarnialue, missä reitti pääosin kulkee, kuuluu Punkaharjun luonnonsuojelualueen kokonaan luonnontilaan jätettyyn osaan. Se ja-

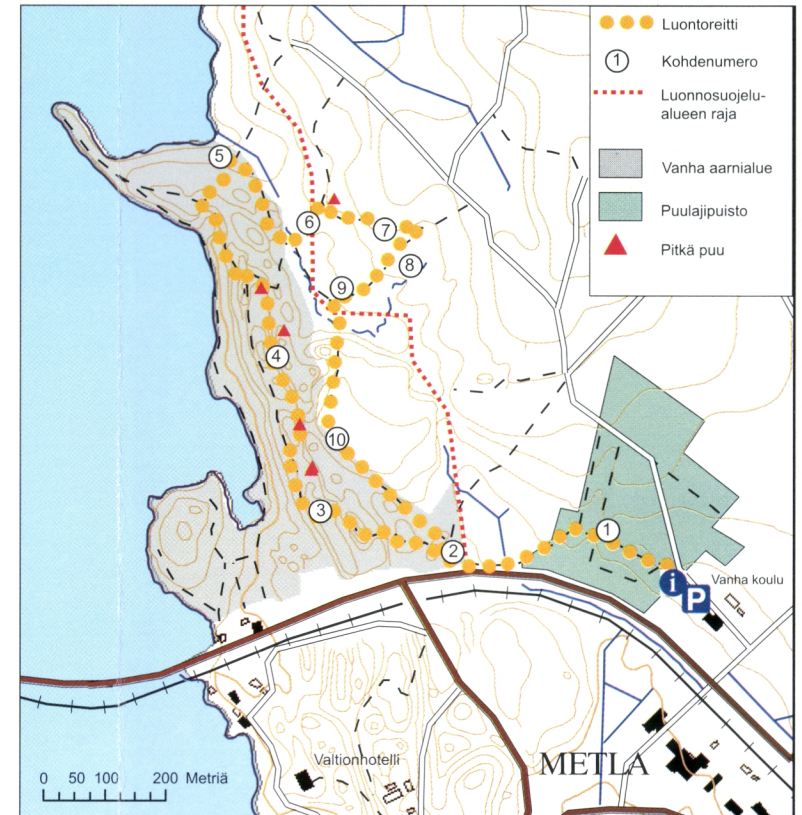
kautuu kahteen osaan. Vanha osa (15,5 ha) on rauhoitettu aarnialueeksi jo vuonna 1924, heti Punkaharjun tultua Metsäntutkimuslaitoksen hallintaan. Kun Punkaharjun luonnonsuojelualue perustettiin vuonna 1991, aarnialueeseen lisättiin vielä 9,1 ha:n suuruinen alue. Koska aarnialue on jätetty hoito- ja hakkuutoimien ulkopuolelle, voi sieltä löytää myös tutkimuspuiston puolelta levinneitä vieraiden puulajien taimia. Punkaharjun selänteelle tyypillisistä kasveista Kokonharjulla kasvaa mm. idänkeulanjärki ja tunturikurjenherne.

4. Suomen pisin mänty

Kokonharjun aarnialueen rehevässä notkelmassa kasvaa pitkiä puita. Yksi niistä on Suomen pisin mänty. Sen pituus oli vuonna 2003, 175 vuoden ikäisenä, 40,5 m ja tilavuus 4,8 m³. Lähistöllä kasvaa useita lähes 40-metrisiä mäntyjä, joista muutamat on merkitty sekä maas-

toon että kartalle. Kohteena olevasta männystä 100 metriä etelään kasvaa 41,8 m pitkä kuusi. Myöhemmin reitin varrella tulee vastaan myös Suomen pisin koivu, jonka pituus on 38,5 metriä.

5. Vanha rantautumispaikka

Puruvesi on päävirtaamasta erillään oleva Saimaan osa, joka koostuu laajoista selkävesistä ja niitä jakavista harjusaarista ja -niemistä. Puruvesi on vesistönä hyvin karu nuottaruohotyypin järvi, jonka veden laatu on erinomainen. Järven ravinne- ja humuspitoisuudet ovat alhaisia ja vesi siten hyvin kirkasta. Puruvedelle on tyypillistä runsas pohjaversoiskasvillisuus, jonka valtalajeina ovat nuottaruoho ja lahnuuho. Vanhoista 1800-luvun kartoista ilmenee, että tässä on ollut vanha rantautumispaikka.